

5.11.2020

PVO-Vesivoima Oy
Töölönkatu 4, PL 40
00101 Helsinki

info(at)pvo.fi

Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamistarpeesta yksittäistapauksessa, Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostus

Hanke	Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostushanke
Hankkeesta vastaava	PVO-Vesivoima Oy, ympäristöpäällikkö Aaro Horsma, etunimi.sukunimi(at)pvo.fi, puh. +358 10478 6661
Asian vireilletulo	Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri on 3.4.2020 pyytänyt Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ely-keskus) päätöstä, edellyttääkö suunniteltu Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostushanke ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (yva-menettely). Lapin ely-keskus on vastannut kirjeellä 7.5.2020. Vireillepanija on uusinnut 10.6.2020 vaateensa ja edellyttää asiasta päätöstä.

Hankkeesta vastaavan toimittamat tiedot

Hanke	Jumiskon voimalaitos käynnistyi 1.1.1954. Jumiskon voimalaitoskoneiston juoksupyörä on alkuperäinen. Se on kunnostettu vuonna 1982. Juoksupyörän uusiminen on tullut ajankohtaiseksi. Turbiini uusitaan kokonaisuudessaan oheislaitteineen. Lisäksi uusitaan laitosautomaatio ja käynninvalvontajärjestelmä sekä suoritetaan sähköjärjestelmien modernisointi sekä generaattorin perushuolto. Peruskorjauksen aikatauluksi on suunniteltu 15.3. – 24.6.2021. Kaikki em. peruskorjaukseen liittyvät työt sijoittuvat voimalaitoksen sisälle, eikä peruskorjauksen yhteydessä tehdä muutoksia voima-
-------	--

laitoksen vettä johtaviin kanaviin, tunneleihin tai muihin rakennelmiin. Tunneleiden suuaukot puhdistetaan niihin ajautuneista irtokiviaineksista.

Voimalaitoksen säännöstelyrajat ja rakennusvirtaamat pysyvät nykyisinä. Peruskorjaus pystytään tekemään nykyisten säännöstelyrajojen puitteissa, eikä sen johdosta tarvitse hakea poikkeuslupia säännöstelyn toteuttamiseen. Rakennusvirtaamaa ei muuteta.

Hankkeen luvat

Voimalaitoksen rakentamista ja säännöstelyä koskevat keskeisimmät lupapäätökset ovat Vesistötoimikunnan päätös luvan myöntämisestä Suolijärvien vesistön säännöstelyyn ja Jumiskon vesivoimalaitoksen rakentamiseen 6.10.1953, Vesistötoimikunnan päätös koskien Isojärven säännöstelyä 25.7.1957, Pohjois-Suomen vesioikeuden päätös Jumiskon voimalaitoksen rakentamisesta sekä Suolijärvien ja Köykenöjoen vesistöjen säännöstelystä 22.12.1970 (lopullinen rakennuslupa) sekä Pohjois-Suomen vesioikeuden lopputarkastuspäätös 18.10.1989.

PVO-Vesivoima Oy on pyytänyt 16.4.2019 Lapin ely-keskukselta lausuntoa voimalaitoksen muutoksen mahdollisesta lupatarpeesta. Lapin ely-keskus on vastannut yhtiölle 3.6.2019, että Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostus ei loukkaa yleisiä tai yksityisiä etuja, eikä vesilain (587/2011) mukaista lupaa tarvita (3 luku 3 § 2 mom.). Hankkeesta ei ole myöskään ennalta arvioiden odotettavissa vesilain 3 luvun 2 §:n mukaisia seurauksia, joten lupaa ei tarvitse hakea aluehallintovirastolta.

Lapin ely-keskuksen käsityksen mukaan hanke ei edellytä myöskään muita lupia.

Asian käsittely

Viranomaisten kuuleminen

Lapin ely-keskus on pyytänyt 18.6.2020 lausunnot Posion ja Sallan kunnilta sekä Kemijärven kaupungilta, Lapin liitolta ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta.

Kalatalousviranomainen ei katsonut tarvetta lausua asiasta. Sallan kunta ei ole vastannut. Posion kunnalla ei ole huomauttamista peruskunnostushankkeeseen liittyen, eikä kunta vaadi asiassa yva-menettelyä. Kemijärven kaupungin mukaan, koska hankkeessa on kyse Jumiskon voimalaitoksen käyttötekniikan uudistamisesta, mikä ei loukkaa yleistä taikka yksityistä etua, Kemijärven kaupunki lausuntonaan toteaa, ettei yva-menettely ole tarpeen.

Lapin liitto lausuu, että Jumiskon voimalaitos on osoitettu 25.11.2004 lainvoiman saaneessa Itä-Lapin maakuntakaavassa energianhuoltokohteena (EN 2322). Merkinnällä osoitetaan energiahuoltoa palvelevia laitoksia tai rakenteita, kuten voimalaitoja ja suurmuuntamoalueita varten varattuja alueita. Jumiskon voimalaitos on osoitettu samalla merkinnällä myös Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksessa.

Voimalaitoksen peruskunnostushankkeen muutos on tekninen, eikä kyseessä ole alueen fyysistä olotilaa muuttavista töistä tai kajoamisesta. Rakenteet ovat ennestään olemassa. Hankkeen muutos ei sinällään aiheuta vaikutuksia ympäristöön. Hankkeella ei ole myöskään alueidenkäytöllistä merkitystä. Edellä mainittuihin syihin viitaten Lapin liiton näkemyksen mukaan Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostushankkeeseen ei ole tarpeellista soveltaa yva-menettelyä.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen

Hankkeesta vastaava toteaa 31.8.2020 antamassaan vastineessa, että kaikki lausunnon antaneet tahot toteavat yksiselitteisesti, ettei Jumiskon peruskunnostushankkeessa tarvitse soveltaa yva-lain mukaista menettelyä. PVO-Vesivoima Oy yhtyy näihin näkemyksiin.

Peruskunnostushanke on luonteeltaan tekninen, eikä siitä aiheudu ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä annetun lain 252/2017 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaista merkittäviä ympäristövaikutuksia. Hankkeella ei ole vaikutuksia voimalaitoksen voimassa oleviin lupaehtoihin eikä rakennusvirtaamaan. Olemassa oleviin vesireitteihin ei tehdä myöskään muutoksia. Hanke voidaan toteuttaa nykyisten lupaehtojen puitteissa, eikä sen toteuttamiselle tarvitse hakea poikkeuslupia. Lapin ely-keskuksen lausunnon 3.6.2019 mukaan hankkeelle ei tarvitse myöskään hakea vesilain mukaista lupaa. Hankkeella ei ole vaikutusta meneillään olevaan Jumiskon voimalaitoksen vaikutusalueen vesistöjen säännöstelyn kehittämisselvitykseen.

Edellä selostetun perusteella voidaan todeta, että peruskunnostushankkeesta ei aiheudu yva-lain 3 §:n 2 momentin mukaista muutosta, jolla olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia. Näin ollen yva-lain mukaisen arviointimenettelyn soveltamiselle ei ole hankkeesta vastaavan mukaan edellytyksiä.

Arviointimenettelyä edellyttäneen vastine

Lapin luonnonsuojelupiiri on antanut vastineen 14.10.2020 ja vaatii edelleen yvan tekemistä Jumiskon vesivoimalaitoksen peruskunnostuksesta, koska hankkeesta ei alun perin tehty yvaa ja voimalaitoksilla on ollut merkittävä vaikutus Jumiskojoen ja Isojärvestä lähtevän joen tilaan (kuivina pääosan aikaa, jolloin jokiuomien vesiekogian tila on tuhattu) sekä Suolijärven vedenpinnan vaihteluihin.

Jumiskojoki on ollut merkittävä raakkujoki ja jokiuomassa on yhä henkitoreissaan olevia raakkuja, sekä Jumiskojoki on ollut Kemijärvestä nousuvien vaelluskalojen kutujoki (järvitaimen, meritaimen, merilohi, vaellussiika ja ankerias). Ympäristövirtaaman palauttaminen auttaisi raakkua ja vaelluskaloja. Yvassa tulisi selvittää ympäristövirtaamat ja vaelluskalojen palauttaminen luonnonmukaisilla ohitusuomilla. Viittaus tutkija Jukka Jormola ja EU:n vesipuitedirektiivin velvoitteet Suomelle.

Viittaamme yva-lain 3 pykälään, jota sovelletaan hankkeisiin tai niiden muutoksiin, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia (edelliseen viitaten). EU:n yva-direktiviin 4 artikla 2 a kohdan mukaisesti tapauskohtaisesti tulee asiat selvittää.

Luonnonsuojelupiiri on vaatinut muun muassa Kemijoen kalatalouslausunnossa Aville, ympäristövirtaamia kaikkien Kemijoen vesistön patoihin ja kuiviin uomiin mukaan lukien Jumisko, EU:n vesipuidedirektiivin mukaisesti. Samaa mieltä on ollut Kemijärven ympäristösuojeluviranomainen lausunnossaan. Siis ympäristövirtaamia Jumiskon voimalaitokseen ja Kitiseen ja Luiroon.

EU:n vesipuidedirektiivin velvoitteisiin ja Kemijärven ympäristösuojeluviranomaisen lausuntoon viitaten katsomme, että yva-menettely tulisi toteuttaa Jumiston voimalaitoksen osalta.

ELY-keskuksen ratkaisu

PVO-Vesivoima Oy:n Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostushankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain mukaista arviointimenettelyä.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain 3.1 § mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan sellaisiin hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset luetellaan yva-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa. Kohdassa 3) käsitellään vesistön rakentaminen ja säännöstely. Hankeluettelon mukainen hanke on kohdan 3 c) mukaan vesistön säännöstelyhanke, jos vesistön keskivirtaama on yli 20 kuutiometriä sekunnissa ja virtaama- tai vedenkorkeusolosuhteet muuttuvat olennaisesti lähtötilanteeseen nähden. Hankeluettelon kohdan 12) mukaan yva-menettelyä edellyttävät mainittua hanketta kooltaan vastaavat hankkeiden muutokset.

Yva-lain 3.2 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin edellä todettuun 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Yva-lain 3.3 §:n mukaan päätöksenteossa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään yva-lain liitteessä 2. Tarkempia säännöksiä on annettu valtioneuvoston asetuksessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (227/2017) 2 §:ssä.

Hanke ja hankkeen muutos

Lapin ely-keskus toteaa, että kyseessä on Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostus. Jumiskojoen vesistön keskivirtaama MQ (1955-2017) on 14 m³/s. Keskivirtaama on ollut ennen säännöstelyn aloittamista suunnilleen sama. Nyt vesi menee voimalaitoksen kautta. Lapin ely-keskus katsoo, että kyseessä on hankkeen muutos ja asia kuuluu yva-lain soveltamisen piiriin. Ely-keskus katsoo, että hanke alittaa hankeluettelon hankkeelle määritetyn koon. Hankkeen muutoksen vaikutusten arviointi yva-menettelyssä ei ole yva-lain 3.1 §:n mukaan tarpeen.

Hankkeen ominaisuudet

Lapin ely-keskus toteaa, että Jumiskon vesistön valuma-alueella vesistöjen virtaussuuntia on muutettu ja vedet on ohjattu tunneliin voimalaitoksen rakentamisen yhteydessä (liite I). Voimalaitoksen rakenteet ovat ennestään olemassa. Lapin ely-keskus katsoo, että hankkeen muutos on tekninen. Kyseessä ei ole alueen fyysistä otolilaa muuttavista töistä tai kajoamisesta. Voimalan käyttöikä pitenee, mutta on otettava huomioon, että voimala on ollut yhtäjaksoisesti toiminnassa useita kymmeniä vuosia. Hankkeella ei ole yhteisvaikutuksia tai hankkeen muutoksen kannalta vartenotettavia riskejä. Lapin ely-

keskus katsoo, että hankkeen ominaisuudet eivät aiheuta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarvetta.

Hankkeen sijainti

Voimalaitos on ollut olemassa vuodesta 1954. Kyseessä on tunnelivoimalaitos, jonka putouskorkeus on 90 metriä. Hankkeen nykyinen maankäyttö on vesivoimalaitoksen ja sen edellyttämien rakenteiden käytössä. Hankkeen vaikutusalueella oleva ympäristö on ollut säännöstelty vesistö vuosikymmeniä. Hankkeeseen vaikutusalueella ei ole Natura 2000 -alueita. Lapin ely-keskus katsoo, että hankkeen sijainti ei aiheuta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarvetta.

Vaikutusten luonne

Peruskunnostushankkeen todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia tarkastellaan hankkeen muutoksen ominaisuuksien ja sijainnin perusteella. Lapin ely-keskus toteaa, että Jumiskojoen varrella ei ole asutusta. Yläpuolisella järviolueella on pysyvää ja loma-asutusta. Uomaston ekologisessa tilassa ei tapahdu muutosta hankkeen muutoksen johdosta. Hankkeen muutos ei aiheuta vaikutuksia ympäristöön. Vaikka nykyisen voimalaitoksen vaikutusalueella on luonnonarvoja ja voimalaitoksella on ollut vaikutusta etenkin vesiluontoon, jopa nykyisin erittäin uhanalaiseksi luokiteltuun jokihelmisimpukkaan, vaikutukset eivät muutu puheena olevan voimalaitoksen peruskunnostushankkeen johdosta. Lapin ely-keskus katsoo, että hankkeen vaikutusten luonne ei aiheuta ympäristövaikutusten arviointimenettelyn tarvetta.

Johtopäätös

Lapin ely-keskus katsoo, että nyt puheena oleva hankkeen muutos todennäköisesti ei aiheuta laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, yva-lain 3.1 §:ssä tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tämän vuoksi hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely ei ole tarpeen.

Sovelletut säännökset

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017): 3, 11, 12, 13, 31 ja 37 § sekä liitteet 1 ja 2.

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017): 1 ja 2 §.

Muutoksenhaku

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen saa hakea muutosta tähän päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen. Muutosta voidaan hakea vasta siinä vaiheessa, kun hanketta koskevasta lupapäätöksestä on mahdollisuus valittaa (yva-laki 37 § 2 momentti).

Päätöksestä tiedottaminen

Päätös julkaistaan sähköisesti Lapin ely-keskuksen internetsivuilla www.ymparisto.fi>Asiointi, luvat ja ympäristövaikutusten arviointi> yva-päätökset>Alueellista tietoa, valitse Lapin ely-keskus>Jumiskon voimalaitoksen peruskunnostushanke. Päätöksestä tiedotetaan kuuluttamalla 14 päivän ajan Posion ja Sallan kuntien sekä Kemijärven kaupungin sähköisillä ilmoitustauluilla.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä päätös on hyväksytty sähköisesti. Esittelijä on ylitarkastaja Leena Ruokanen ja ratkaisija on johtaja Timo Jokelainen. Sähköinen allekirjoituksen hyväksyminen on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Jakelu	Hankkeesta vastaava saantitodistuksen
Sähköisesti	Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry Posion kunta Sallan kunta Kemijärven kaupunki Lapin liitto Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen
Liite I	Kuvaus Suolijärvien ja Isojärven säännöstelykokonaisuudesta, 2 s.
Liite II	Valitusosoitus (PHA_01)

Tämä asiakirja LAPELY/1653/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/1653/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Jokelainen Timo 05.11.2020 13:58

Esittelijä Ruokanen Leena 05.11.2020 13:59